

Poruncile pentru Sabat (Exodul 16:21-30)

În versetul 5 al acestui capitol, Domnul i-a dat lui Moise o poruncă generală cu privire la strângerea manei. Atunci El a poruncit ca în ziua a șasea a săptămânii să se colecteze o porție dublă de mană care să fie suficientă pentru zilele a șasea și a șaptea. În paragraful care ne stă acum înaintea, Moise oferă câteva reglementări specifice pentru această lege. Acestea sunt primele legi sabatice din Biblie.

16:21. Astfel, în toate diminețile, fiecare strângea cât îi trebuia pentru hrană; și, când venea căldura soarelui, se topea.

Acest verset are rolul de introducere pentru secțiunea următoare. Evreii și-au îndreptat căile și acum respectă poruncile lui Dumnezeu referitoare la mană.

Se folosește aici o expresie repetitivă cu referire la momentul strângerii manei: în original, "de dimineață, de dimineață". Repetarea prepoziției și a substantivului semnifică totalitatea în distribuție - cu alte cuvinte, exprimă ideea că israeliții colectau mana în fiecare dimineață, fără excepție.

16:22. În ziua a șasea, au strâns hrană îndoit, și anume doi omeri de fiecare. Toți fruntașii adunării au venit și au spus lui Moise lucrul acesta.

Unii comentatori sunt de părere că volumul dublu de mană din ziua a șasea a fost o surpriză pe care Israel a avut-o atunci când a ieșit pe

câmp.³³ Pe baza acestei descoperiri, spun ei, Moise a folosit oportunitatea pentru a-i instrui pe evrei în legile sabatice. Adevărul este însă că legea pentru Sabat nu a apărut din neant. Dumnezeu i-o explicase deja lui Moise în versetul 5. Existența Sabatului este presupusă în versetul de față; Sabatul exista încă din vremea creației, din Geneza 2:1-3.

16:23. Și Moise le-a zis: "Domnul a poruncit așa: "Măine este ziua de odihnă, Sabatul închinat Domnului; coaceți ce aveți de copt, fierbeți ce aveți de fiert și păstrați până a doua zi dimineața tot ce va rămâne. "

În aceeași zi cu evenimentele din versetul 22 (în ziua a șasea), Moise anunță poporul că ziua următoare va fi sărbătorită ca zi de Sabat. Ea este o zi "sfântă" pusă deoparte, unică și specială; lucrul acesta reflectă, desigur, creația primară: "Dumnezeu a binecuvântat ziua a șaptea și a sfințit-o, pentru că în ziua aceasta S-a odihnit de toată lucrarea Lui, pe care o zidise și o făcuse" (Geneza 2:3).

Porunca referitoare la pregătirea mâncării sună astfel în original: "Ceea ce veți coace, coaceți. Și ceea ce veți fierbe, fierbeți". În ambele fraze este folosit un verb la forma de imperfect în original, urmat de un imperativ provenit din aceeași rădăcină. Acesta este principiul *idem per idem* care are rolul de a oferi subiectului libertatea absolută de a îndeplini o poruncă.³⁴

"Păstrați" este porunca dată israeliților și în Egipt cu privire la păstrarea mielului pascal până la momentul potrivit pentru jertfă (12:6). Aceste lucruri trebuie făcute conform planului și legilor lui Dumnezeu.

Porunca din acest verset a primit două interpretări principale. Prima este că toată mana trebuia coaptă sau fiartă în ziua a șasea pentru ca Sabatul să nu fie încălcat prin pregătirea mâncării în ziua respectivă; a doua spune că Israelii trebuiau să coacă sau să fiarbă doar mana de care aveau nevoie în ziua a șasea; mana negătită nu avea să se strice a doua zi. Cu alte cuvinte, legea nu interzicea pregătirea mâncării în ziua de Sabat.³⁵ Pe baza formulei *idem per idem*, cea de-a doua explicație pare să fie cea mai adecvată.

16:24. Au lăsat-o până a doua zi dimineța, cum poruncise Moise; și nu s-a împutit și n-a făcut viermi.

Evreii au ascultat de poruncile date de Dumnezeu prin Moise. Rezultatul a fost că mana colectată în ziua a șasea s-a păstrat peste noapte; ea nu s-a stricat, spre deosebire de ce se întâmplase în celelalte șase nopți. Dacă stocau mană în acele zile, ea se altera până a doua zi dimineța (v. 20).

Sensul general al verbului "a lăsa" este "a se odihni": "Au odihnit-o până a doua zi dimineța". De fapt, din pricina poruncii, evreii erau cei care trebuiau să se odihnească, nu mana.

16:25. Moise a zis: "Mâncați-o azi, căci este ziua Sabatului; azi nu veți găsi mană pe câmp".

Versetele 23-25 conțin primele apariții ale cuvântului Sabat (în ebraică, *sabat*) în Biblie. Cu siguranță acest concept exista încă de la creație, dar numele specific al acestei zile este descoperit cititorului abia acum.

Substantivul tradus prin "azi" apare de trei ori. El are rolul de a scoate în evidență unicitatea Sabatului pentru poporul Israel.

16:26. Veți strânge timp de șase zile; dar în ziua a șaptea, care este Sabatul, nu va fi.

Formula "șase zile... dar în ziua a șaptea" apare pentru prima dată în Biblie în acest verset, dar ajunge să fie folosită foarte mult pe parcursul Torei (vezi Exodul 20:9-11; 23:12; 31:15, 17; 34:21; 35:2). Această formulă literară este un alt semn că ideile și legile centrale ale Sabatului sunt prezente în episodul străngerii manei. Este important să observăm că aceste concepte preced enunțarea legii la Sinai.

16:27. În ziua a șaptea, unii din popor au ieșit să strângă mană și n-au găsit.

Subiectul propoziției este format dintr-o expresie prepozițională. "*Din popor*" (prepoziția *min*) reprezintă o particulă partitivă ce face referire la o anumită parte din substantivul care urmează (vezi 2 Samuel 11:17; 2 Împărați 9:33). Cuvântul "unii" este o traducere exactă. Subiectul este însă atât de general încât nu ne putem da seama de numărul celor care nu au respectat această cerință.

Ezechiel, unul din profeții secolului al șaselea din Iuda, face referire la acest incident spunând: "Și i-am scos astfel din țara Egiptului și i-am adus în pustie. Le-am dat legile Mele și le-am făcut cunoscut poruncile Mele, pe care trebuie să le împlinescă omul, ca să trăiască prin ele. Le-am dat și Sabatele Mele, să fie ca un semn între Mine și ei, pentru ca să știe că Eu sunt Domnul, care-i sfințesc. Dar casa lui Israel s-a răzvrătit împotriva Mea în pustie. N-au urmat legile Mele, pe care trebuie să le împlinescă omul, ca să trăiască prin ele și Mi-au pângărit peste măsură de mult Sabatele Mele" (20:10-13). Vorbele profetului implică ideea că această neascultare a fost de o mare amploare.³⁶ Cu toate acestea, rămâne un mister câți oameni au participat la acest act sfidător.

16:28. Atunci Domnul a zis lui Moise: "Până când aveți de gând să nu păziți poruncile și legile Mele?"

Este evident că "poruncile" și "legile" despre care vorbește Dumnezeu sunt legile sabatice care tocmai ai fost enunțate. Dumnezeu pune încă o dată la încercare ascultarea poporului Său. Ei însă cad lamentabil la acest test.

Acuzația lansată de Dumnezeu împotriva lui Israel (prin intermediul mediatorului legământului, Moise) este similară cu atacul împotriva lui Faraon. În Exodul 10:3 Domnul i-a spus lui Faraon: "Până

când ai de gând să nu vrei să te smerești?" Evreii se comportă ca și împăratul egiptean; adică ignoră cu încăpățănare Cuvântul lui Dumnezeu. Însă Dumnezeu i-a avertizat. Dacă vor continua să dea dovadă de necredință și revoltă, vor suferi aceleași urgii / boli care au venit asupra Egiptului (vezi 15:26).

16:29. Vedeți că Domnul v-a dat Sabatul; de aceea vă dă în ziua a șasea hrană pentru două zile. Fiecare să rămână la locul lui și, în ziua a șaptea, nimeni să nu iasă din locul în care se găsește.

În acel moment vorbea Însuși Domnul. El afirmă că Sabatul este un dar divin pentru poporul Israel. De aceea este corect să se sublinieze sentimentul de bucurie pentru această zi. Este ceva ce evreii nu au sărbătorit în Egipt - Faraon fusese un tiran și nu le-a dat timp să se odihnească. Din nefericire, se pare că mulți dintre evrei au văzut în Sabat un act de tiranie și de aceea nu au ascultat, ci au ieșit ca să culeagă mană. Acești evrei au înțeles lucrurile exact pe dos (vezi Deuteronom 5:15). P. D. Miller rezumă semnificația acestui verset în următoarele cuvinte: "În această narațiune despre Sabat se afirmă explicit că el este un dar de la Dumnezeu. Într-un sens mai larg, natura poruncii din Exodul vrea să afirme tocmai acest lucru atunci când tratează Sabatul în lumina actului de creație și și îl identifică ca fiind binecuvântat și sfințit de Domnul. Aceasta înseamnă că prin binecuvântarea Sabatului de către Domnul Sabatul a fost "dat ca dar pentru existența umană".³⁷ Deși nu sunt deloc de acord cu afirmația sa că Sabatul trebuie văzut în lumina creației - în loc să reprezinte o parte integrantă a acesteia - totuși, accentul pus de el pe Sabat ca binecuvântare este suficient de precis.

16:30. Și poporul s-a odihnit în ziua a șaptea.

Verbul "s-a odihnit" este *šabāt*, din care provine substantivul "Sabat". Prin urmare, propoziția ar putea suna în felul următor: "Și

poporul a ținut Sabatul" (vezi Leviticul 23:32).³⁸

Cititorul poate observa în același timp și asonanța din verset: verbul este *šabāt*, iar cuvântul pentru "a șaptea" este *šēbā'*. Astfel secțiunea se încheie într-o notă poetică deosebită.

Aplicație

Mulți credincioși din biserica de azi consideră că Sabatul / Ziua Domnului este o povară și un act de tiranie. Ei se poartă ca și cum această zi ar fi una de corvoadă și legalism plictisitor. Această concepție generală este greșită din nefericire, deoarece Sabatul trebuie să fie o zi de sărbătoare și bucurie. Chiar și Karl Barth, cu care avem puține în comun, recunoaște caracterul vesel și jubilat al zilei: "În această zi el trebuie să sărbătorească, să se bucure și să fie liber, spre slava lui Dumnezeu. În această sărbătoare plină de bucurie și libertate, trebuie să fie ascultător. A se sustrage de la ea sub orice pretext este neascultare".³⁹ Acesta este, desigur, și mesajul pe care îl transmite Isus când spune: "Sabatul a fost făcut pentru om, iar nu omul pentru Sabat" (Marcu 2:27). Este spre binele omenirii; este o binecuvântare; și trebuie să fie o plăcere.

Când am început să predau, mulți dintre studenții mei erau convingși de necesitatea de a respecta Sabatul. Ei credeau că această zi trebuie pusă deoparte pentru acte duhovnicești, necesare, de milostenie și pentru odihnă. Grija lor principală era însă că nu aveau voie să învețe în ziua respectivă. S-a întâmplat însă ceva ciudat. Când au respectat Sabatul, notele lor au început să crească. Au lucrat cu sârguință în celelalte șase zile din săptămână și au început să aștepte cu nerăbdare Sabatul - astfel că acesta a ajuns pentru ei o zi de bucurie. Dumnezeu face poporului Său o promisiune măreață referitoare la Sabat:

Dacă îți vei opri piciorul în ziua Sabatului,
ca să nu-ți faci gusturile tale în ziua Mea cea sfântă;
dacă Sabatul va fi desfătarea ta,

ca să sfințești pe Domnul, slăvindu-L
și dacă-L vei cinsti, neurmând căile tale,
neîndeletnicindu-te cu treburile tale și nededându-te la flecării,
atunci te vei putea desfăta în Domnul
și Eu te voi sui pe înălțimile țării,
te voi face să te bucuri de moștenirea tatălui tău Iacov;
căci gura Domnului a vorbit.

(Isaia 58:13-14).